

ня та регулювання ходом виконання робіт, нагляду за поведінкою виконавців навчальних завдань і дозування навчального навантаження учасників. При цьому практичні завдання з програмної тематики варіюються відповідно зі зміною термінів і цілями навчання. Разом із тим існує можливість послідовно нарощувати складність виконуваних завдань і регулювати інтенсивність роботи над ними.

Для підвищення дбайливого ставлення студентів до роботи в аудиторії важливо щоби оцінювання ступеню набутих ними компетенцій і результати роботи малої творчої та академічної групи в цілому були відносно незалежним. На практиці об'єктивність оцінювання результатів опрацювання навчального матеріалу значно зростає, якщо до цього долучається експертна комісія складена з найбільш підготовлених студентів. Роботу експертної комісії має очолювати викладач, що проводить заняття. По закінченню розгляду проектів, наданих і презентованих малими творчими групами, експертна рада приймає відповідне рішення та підводить підсумки проведеної дискусії, і, таким чином, завершує розгляд теми. Оцінка найкраще обгрунтованих проектів рекомендацій складається із двох частин: балів нарахованих за обов'язкове відпрацювання матеріалу тематики та заохочувальних преміальних балів. Прозорість нарахування балів і публічність інформування всіх учасників про отриману оцінку сприймається як додаткове стимулювання діяльності студентів, оскільки зникають сумніви щодо визнання результатів індивідуальної роботи.

Бенівська І. В., асистент кафедри маркетингу

УПРАВЛІННЯ САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ СТУДЕНТІВ

Основні підходи і характеристики самостійної роботи.

При аналізі процесів, освітньої ситуації в КНЕУ, а також при вивченні національних і світових напрямів розвитку університетської освіти, абсолютно виразно проявляються наступні тенденції:

а) сучасні соціокультурні умови диктують самоцінність ідеї безперервної освіти, коли від студентів (і не лише) потрібно постійне вдосконалення власних знань;

б) в умовах інформаційного суспільства потрібно принципову зміну організації освітнього процесу: скорочення аудиторного навантаження, заміна пасивного слухання лекцій зростанням частки самостійної роботи студентів;

в) центр тяжіння в навчанні переміщається з викладання на навчання як самостійну діяльність студентів в освіті.

Важливо підкреслити, що навчання студента — це не самоосвіта індивіда з власної ініціативи, а систематична, керована викладачем самостійна діяльність студента, яка стає домінантною, особливо в сучасних умовах переходу до багатоступінчастої підготовки фахівців вищої освіти і в системі вищої освіти України в цілому.

У зв'язку з цим пропорціональність між аудиторним і позааудиторними заняттями викликала пильну увагу до проблеми організації самостійної роботи студентів (СРС) у цілому. Стратегічно на перший план виступає початковий рівень самостійності, з яким прийшов абітурієнт у порівнянні із вимогами до випускника вищої школи.

Види і структура самостійної роботи студентів.

Залежно від місця і часу проведення СРС, характеру управління нею з боку викладача і способу контролю за її результатами поділяється на наступні види:

- самостійну роботу під час основного аудиторного заняття (лекцій, семінарів, лабораторних робіт);

- самостійну роботу під контролем викладача у формі планових консультацій, творчих контактів, заліків та іспитів;

- поза аудиторну самостійну роботу при виконанні студентом домашніх завдань навчального і творчого характеру.

Звичайно ж, самостійність перелічених вище видів робіт досить умовна, і в реальному освітньому процесі ці види перетинаються один з одним. У цілому ж, самостійна робота студентів під управлінням викладача є педагогічним забезпеченням розвитку цільової готовності до професійної самоосвіти і є дидактичним засобом освітнього процесу, штучну педагогічну конструкцію організації і управління діяльністю тих, що навчаються. Таким чином, структурно СРС можна розділити на дві частини: а) робота, що організовується викладачем (ОргСРС) і б) самостійна робота, яку студент організовує на власний розсуд, без безпосереднього контролю з боку викладача (підготовка до лекцій, лабораторного і практичного зайняття, заліків, колоквиумів і тому подібне). У зв'язку з цим підкреслимо, що управління СРС — це передусім уміння оптимізувати процес поєднання цих двох частин. ОргСРС повинна складати не менше 20 % від загального часу, що виділяється по навчальному плану на самостійну роботу. Безпосередній розподіл годинника на ОргСРС затверджується з кожної дисципліни науково-методичним радами напрямів і спеціальностей. Передбачається, що ОргСРС має бути передбачена для усіх дисциплін навчального плану.

Технологічна організація самостійної роботи студентів.

Якщо говорити про технологічну сторону, то організація СРС може включати наступні складові:

1. *Технологія відбору цілей самостійної роботи.* Підставами відбору цілей є цілі, визначені Державним освітнім стандартом, і конкретизація цілей по курсах, що відбиває введення в майбутню професію, професійні теорії і системи, професійні технології та ін.

2. *Технологія відбору змісту СРС.* Підставами відбору змісту самостійної роботи є Державний освітній стандарт, джерела самоосвіти (література, досвід, самоаналіз), індивідуально-психологічні особливості студентів (навчання, інтелект, мотивація, особливості навчальної діяльності).

3. *Технологія конструювання завдань.* Завдання для самостійної роботи повинні відповідати цілям різного рівня, відбивати зміст кожної запропонованої дисципліни, включати різні види і рівні пізнавальної діяльності студентів.

4. *Технологія організації контролю.* Включає ретельний відбір засобів контролю, визначення етапів, розробку індивідуальних форм контролю.

Організація самостійної роботи студентів.

Організація самостійної роботи студентів під керівництвом викладача є одним з найефективніших напрямів у навчальному процесі, що розвиває самостійну творчу діяльність, виключно сильно стимулюючи придбання і закріплення знань. СРС набуває особливу актуальність при вивченні спеціальних дисциплін, оскільки стимулює студентів до роботи з необхідною літературою, виробляє навички ухвалення рішень.

З цієї точки зору, дуже перспективною видається розробка одного великого завдання колективом з кількох студентів, оскільки такий підхід прищеплює навички колективної творчості. Такий вид навчального зайняття має на увазі розподіл ролей і оцінку трудомісткості окремих робіт, що вимагає від викладача додаткових педагогічних знань в області ділових ігор. Останнім часом ділові ігри отримали велике поширення з найрізноманітніших навчальних дисциплін. Імітований при такій формі проведення зайняття реальний життєвий (виробничий, соціальний, культурний) процес захоплює студентів, стає для них своєрідним проектуванням діяльності. Вони легше набувають знання, краще розуміють ті процеси, в яких беруть участь. Студенти вчаться відстоювати свою точку зору, брати участь у загальних дискусіях.

Велику роль у подібній організації СРС відіграють інформаційні комп'ютерні технології і потужні програмні продукти, що

дозволяють істотним чином впливати на процес проектування, дозволяючи, наприклад, імітувати моделі реальних процесів.

Параметри і можливі форми організованої самостійної роботи студентів.

Основні форми організації самостійної роботи студентів у вітчизняних і зарубіжних вищих навчальних закладах по суті не мають відмінностей і визначаються наступними параметрами:

- зміст навчальної дисципліни;
- рівень освіти і міра підготовленості студентів;
- необхідність впорядкування навантаження студентів при самостійній роботі.

Виходячи з цих параметрів, можуть бути запропоновані наступні форми ОргСРС: а) реферати (з дисциплін гуманітарного і соціально-економічного блоку); б) семестрові завдання (із загально технічних і спеціальних дисциплін); в) курсові роботи (із загально технічних і спеціальних дисциплін); г) курсові проекти; д) атестаційні роботи бакалавра, фахівця, магістра.

Це дозволить:

- змінити саму форму подання матеріалу і відступити від традиц. «лекція-практика»;
- викладачеві працювати з окремою навчальною групою, що дозволяє оцінити рівень підготовки кожного студента в результаті самостійного попереднього вивчення матеріалу;
- студентам самостійно вивчити навчальний посібник у поєднанні з аудиторною роботою з викладачем, причому визначення питомої ваги кожної з них залишене на розсуд викладача.

*Білоконь І. В., канд. екон. наук, доц.
кафедри регіональної економіки*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО СИСТЕМНОГО НАВЧАННЯ

Розвиток економіки країни та забезпечення її стійкого соціально-економічного розвитку в значній мірі залежить від рівня підготовки та якісних характеристик людського капіталу, який формується у сфері освіти.

Оскільки основні знання студенти одержують в аудиторіях, то основними носіями цих знань залишаються педагоги, викладачі